

Zondag 19 mei 2019

5^e zondag van Pasen

Opening

De afgelopen week heeft onze historische Raadspensionaris Johan van Oldenbarnevelt nogal eens in het nieuws gestaan: 400 jaar geleden, op 13 mei 1619, is hij op het Binnenhof onthoofd. Zoals u weet, was Johan van Oldenbarnevelt, in die godsdienst-strijd hier tussen de “Reckelijken” en de “Preciezen”, meer voor verdraagzaamheid, vrijheid van geloofsmening, en voor overleg met het vijandige Spanje. Maar dat kostte hem de kop. Op het schavot waren zijn laatste woorden tot het volk: “Mannen, geloof niet dat ik een landverrader ben; ik heb altijd oprecht gehandeld als een goed patriot en zo zal ik sterven. Jezus Christus is mijn leidsman.” Daarop sprak hij: “Maak het kort”. En zo gebeurde.

Waarom deze korte historische inleiding vanmorgen? Omdat er altijd mensen zijn, zowel vroeger als nu, die ondanks alles durven blijven opkomen voor waarden die de menselijkheid en integriteit hoog houden. In die geest hebben wij daarom 2 weken geleden ook onze verzetsstrijders e.a. weer herdacht; en in de Goede Week: onze bijzondere leidsman en uniek-goede mens: Jezus van Nazareth.

Johannes zegt dan ook in Bijbelse termen: ”van Hem straalde Gods heerlijkheid af”. Wat was dan dat unieke, dat van hem afstraalde; en wat betekent dat vandaag voor ons? Daarover straks meer.

Overweging

Afscheidswaarden hebben altijd een bijzondere lading. Ze blijven levenslang in je doorklinken, omdat ze iets essentieels meegeven.

Johannes beschrijft de toespraak van Jezus heel uitvoerig in 4 hoofdstukken, misschien wel meer dan er feitelijk gezegd is, omdat hijzelf in de loop van die 60 jaar na Jezus’ dood heeft ervaren, hoe het conflict tussen goed en kwaad, tussen licht en donker maar voortduurt in de geschiedenis van de mensheid; en hoe het steeds veel slachtoffers blijft eisen. Ook deze Johannes’ gemeente had in de loop der jaren al heel wat tegenwerking moeten ervaren en talloze beproevingen moeten doorstaan. Het is dan ook de onderliggende rode draad in de lezingen van vandaag: zowel bij de missiereis van Paulus en Barnabas in klein-Azië (Turkije), als ook bij de verbanning van Johannes naar het eiland Patmos. Maar: zij herinneren zich daarbij ook maar al te best, hoe hun meester in zijn woorden en daden daarmee omgegaan is. En dat geeft hen de moed en de stimulans om óók zo door te gaan; een oppepper in moeilijke omstandigheden.

Johannes zelf krijgt later, tijdens deze eenzame verbanning, en vanuit deze levendige herinneringen aan Jezus, een bijzonder visioen: van hoop en van vertrouwen: over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; een nieuwe schepping, zoals God vanaf het begin al voor ogen had.

Het hele probleem van menselijk samenleven wordt hier weggetrokken uit die smalle verplichtende sfeer van “wat mag en niet mag”, en wordt geplaatst op het enige vlak waar het thuis hoort: Wie ben je voor elkaar? Heb respect, en welwillendheid voor elkaar; met mildheid en behulpzaamheid aan elkaar . “Want daarin worden alle geboden en plichten vervuld”, zo zegt de Schrift. Jezus roept ons op, met een laatste zucht vanuit zijn hart, om dit fundament, deze diepste waarden, altijd voor ogen te houden.

Hij is a.h.w. de uitvergroete foto van iets, dat in ieder van ons leeft.

Als je lang naar hem kijkt, naar de gestalte van die rechtvaardige mens, dan kijk je naar het beste in jezelf. Hij spiegelt ons voor, wie wij eigenlijk zijn, en moeten zijn. Vandaag de dag hebben we nodig, om opnieuw te ont-hullen en te ont-dekken, wat we reeds bezitten.

“Humaan christendom”, zou Erasmus zeggen. (De Duitse theoloog spreekt van “religieloos christendom”; n.l. geen wettische religie). Ontwaken en herkennen, wie we eigenlijk zijn en waartoe wij geroepen zijn. “Gelovig-onderweg-zijn” is een houding, waarin wij erkennen, dat wij onszelf niet genoeg zijn; dat wij altijd hongerig en dorstig blijven; en voeding willen zoeken bij de wortels van ons bestaan.

Onze lokale geloofsgemeenschap bestaat 95 jaar: mede dankzij de veerkracht en de spirituele dynamiek van velen hebben we gouden jaren achter de rug, waarbij wij nu op het kruispunt staan: hoe verder? We leven vandaag de dag in een seculiere cultuur, waarin onze geloofsbeleving, vanuit ons eigentijds gevoel, weer nieuwe vorm en inhoud moet krijgen. Dat is alle eeuwen al zo geweest. Christelijke traditie is niet iets statisch, maar juist een dynamisch gebeuren: iedere tijd zullen wij die Bijbelse en menselijke waarden nieuw moeten vertalen en er concrete inhoud aan moeten geven. Op het Symposium (17 maart j.l.) heeft m.n. prof. Peter Nissen hier ook op gewezen. Het is een proces van “om-denken” : niet beginnen met geloofs-antwoorden te geven; maar beginnen, waar de vragen van de mensen liggen.

(Zie de brochure !)

“Om-denken”: dit zou voor ons kunnen betekenen, dat wij gewoon eerst weer terug moeten naar de oorsprong: hoe Jezus zelf in zijn tijd geleefd en gehandeld heeft; en wat Hij zijn leerlingen steeds heeft voorgehouden? De Thorah was voor hem steeds uitgangspunt van denken en doen. Vandaag horen wij zijn enige en diepste wens als een soort geestelijk testament: Heb in alle omstandigheden zorg voor elkaar; bewaar de eenheid; en geef ruimte aan verscheidenheid, in “saam-horigheid”. Zorg voor de mensen om je heen, en m.n. voor hen die je hulp en nabijheid op dit moment nodig hebben, ook al horen ze niet bij je geloofsgroep, bij je land of continent. Sluit niet, uit eigenbelang, (te vroeg) je deur, of je grenzen; laat niet de Middellandse Zee een kerkhof worden, want voor God telt ieder mens mee. Onze tijd moet niet een Kains-merkteken mee krijgen, van afwijzing. “Ben ik mijn broeders hoeder?” Ja, zegt God, dat ben je!”

Jezus zelf is dan ook, vanuit zijn Thorah-opleiding, heel concreet in het leven van alledag begonnen met sociaal werk; vanuit zijn geloofsgevoel, dat op deze wijze het Rijk van God gestalte krijgt. “Gerechtigheid” is hét grote Leitmotief in heel de H. Schrift, waarbij ieder mens tot zijn recht kan komen.

Als wij denken aan vernieuwing van kerk-zijn, dan gaan vaak onze gedachten allereerst uit naar liturgie, dogma's of geloofsbelijdenis. Moeten we echter niet allereerst bij de mensen om ons heen beginnen? Jezus zelf heeft niet eerst een catechismus of een geloofsbelijdenis als handleiding aan zijn leerlingen gegeven; hij heeft ook niet eerst een kerkinstituut gesticht; maar hij is daar begonnen, waar medemenselijke zorg en liefde nodig was: voor zieken en gewonden, voor Jood en heiden; hij ging letterlijk en figuurlijk alle grenzen te buiten. Zo zijn vervolgens zijn leerlingen ook op pad gestuurd.

Maar: die leerlingen zijn wij vandaag, u en ik: wij behoren er dus werk van te maken. De komende weken willen wij de gedachten en voorstellen van het Symposium verder gaan bespreken, waarbij de bedoeling is, dat ook u allen bij het begin van het nieuwe seizoen bij deze ontwikkeling, bespreking en concretisering, betrokken wordt. (Tussen haakjes: misschien heeft u van het symposium nog niets gehoord of gelezen; op de website van de "O.L.V." kunt u het verslag lezen, en achter in de kerk op de leestafel liggen nog brochures, die u straks mee kunt nemen).

Tot slot: een kerk, die zo uitnodigend en toegankelijk is voor ieder, die hulp of onderdak zoekt en die daarmee de diepere Bijbelse waarheid concreet maakt: die maakt daardoor Jezus zelf weer zichtbaar en present in ónze tijd. Ligt hierin niet de ware 'Realis Presentia', om het oude dogma maar weer eens nieuw te interpreteren?

En wij? Wij zijn "de mede-klinkers van God"; wij zijn vandaag de handen en voeten van Hem, die ons is voorgegaan. Het Jezus' verhaal in de Schrift is daarmee eigenlijk ook óns verhaal, met wat wij aan ten diepste aan mogelijkheden in ons dragen. Hij is het onvervangbare, unieke venster, waardoor wij kunnen zien, wie wij in Gods ogen mogen (en moeten) zijn.

Johan van Oldenbarnevelt, en die eervolle verzetsstrijders met zoveel andere mensen, zijn ons voorgegaan. Die weg van integriteit en van volhardend geloof is al gebaand voor ons. Nu wij nog...

===== Gerard Weersink.